

Magdalena Górniak
Dyrektor
Muzeum Kultury Ludowej
w Węgorzewie

2021

**Program Działania Muzeum Kultury Ludowej
w Węgorzewie na lata 2021-2026**

Program Działania Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie na lata 2021-2026 zakłada zrównoważony rozwój Muzeum oraz realizację głównych zadań statutowych poprzez: gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie, konserwację oraz udostępnianie do celów badawczych i wystawienniczych zabytków związanych z etnografią, historią, archeologią i przyrodą regionu, organizację wystaw, popularyzację wiedzy, prowadzenie badań naukowych i działania edukacyjne. Równomierny rozwój na wszystkich polach aktywności instytucji z położeniem akcentu na rozwój tych dziedzin, które sprawią, że Muzeum stanie się instytucją jeszcze pełniej zaspokajającą oczekiwania społeczne. Instytucją, która prowadzi w nowoczesny sposób działalność kulturalną, buduje tożsamość regionalną przez co potwierdzi swój istotny status w systemie ochrony dziedzictwa kulturowego na obszarze Polski północno-wschodniej.

Powyższe założenia byłyby możliwe do realizacji gdyby nie trwająca od ponad roku pandemia wywołana wirusem COVID-19, która znacząco wpłynęła na funkcjonowanie wszystkich sfer życia społecznego, gospodarczego i publicznego. Nowa sytuacja niewątpliwie osłabiła tradycyjne funkcje Muzeum – kontakt bezpośredni, co wpłynęło na poziom uczestnictwa w kulturze i przełożyło się na mniejsze przychody własne. Dlatego kryzys związany z pandemią jest okazją do przemyślenia w jaki sposób upowszechnić kulturę w najbliższej przyszłości? To również okres modyfikacji lub/i opracowywania nowej oferty edukacyjnej i kulturalnej (np. w przestrzeni wirtualnej) oraz określenia sposobów uczestnictwa w kulturze. Obecna sytuacja to także wyzwanie dla kadry zarządzającej, która będzie musiała nauczyć się zarządzać się zmianą, zarządzać intuicyjnie a także podejmować niekonwencjonalne wyzwania, które pozwolą przetrwać.

Należy sobie postawić pytania jak długo potrwa pandemia? Czy założenia programu działania na kolejne lata będą możliwe do realizacji? Czy po pandemii wszystko wróci do normy? Czy po pandemii nasi odbiorcy do nas wrócą? W chwili obecnej na powyższe pytania nie ma jednoznacznych odpowiedzi. Należy mieć jednak nadzieję, że po pandemii wszystkie obszary życia, w tym kultura, szybko powrócą do normy.

I. Warunki finansowe

Muzeum Kultury Ludowej jest samorządową instytucją kultury posiadającą osobowość prawną. Gospodarka finansowa związana z wydatkowaniem środków na działalność bieżącą - podstawową, jak również na zadania majątkowe - inwestycyjne prowadzona jest na podstawie ustawy o rachunkowości z 29 września 1994 r., ustawy o finansach publicznych z 27 sierpnia 2009 r. oraz ustawy prawo zamówień publicznych z 29 stycznia 2004 r.

Głównym źródłem finansowania kosztów prowadzonej działalności Muzeum jest dotacja podmiotowa Organizatora, przychody z działalności kulturalnej, pozyskane dotacje z innych źródeł (np. MKDNIŚ), darowizny, środki od sponsorów. Poziom dotacji podmiotowej sukcesywnie wzrastał ze względu na podwyżkę płacy minimalnej.

Dotacja podmiotowa w latach 2016-2019 kształtowała się na poziomie średnio 80% do przychodów ogółem, a w roku 2020 wyniosła 86 % ze względu na ograniczoną działalność spowodowaną pandemią COVID-19. Z dotacji podmiotowej finansowano głównie koszty stałe związane z wynagrodzeniem, utrzymaniem obiektów i drobnymi remontami a także niezbędnymi wydatkami administracyjno-gospodarczymi. Natomiast z przychodów własnych oraz pozyskanych z innych źródeł, finansowano koszty zmienne działalności podstawowej, a więc organizację wystaw, działalność edukacyjną, naukową, wydawniczą, zakupy materiałów do zajęć, konserwację muzealiów, remonty itp.

Wzorem lat ubiegłych plan gospodarowania środkami finansowymi będzie dostosowany do wielkości dotacji podmiotowej Organizatora oraz planowanych do pozyskania środków finansowych z innych źródeł. Jednocześnie będzie ściśle powiązany z planem działalności Muzeum na dany rok bieżący, który jest opracowywany na podstawie szczegółowych kosztorysów przedstawianych przez dział Muzeum.

Polityka finansowa Muzeum prowadzona będzie w taki sposób, aby koszty działalności nie przekroczyły przychodów, tzn. wynik finansowy powinien być dodatni.

Poprzez prowadzenie działalności gospodarczej, Muzeum dołoży wszelkich starań, aby zwiększać przychody z działalności własnej oraz poczyni starania w celu zwiększenia pozyskiwanych środków zewnętrznych.

II. Roczne plany programowe na lata 2022 – 2026

1) Gromadzenie obiektów:

Muzeum gromadzi następujące obiekty: a) etnograficzne kultury materialnej i duchowej związanej ze środowiskiem wiejskim i małomiasteczkowym oraz współczesnej

twórczości ludowej i rękodzielniczej wszystkich grup etnicznych i narodowościowych zamieszkujących współcześnie i w przeszłości Polskę północno-wschodnią; b) historyczne, związane z dziejami regionu i dawnymi mieszkańcami Mazur oraz źródła historyczne od 1945 roku dla terenów Polski północno-wschodniej; c) archeologiczne będących wytworami ludności zamieszkującej w szczególności region Polski północno-wschodniej od pradziejów po czasy współczesne, pozyskanych w trakcie badań archeologicznych i odkryć przypadkowych.

Gromadzenie obiektów odbywać się będzie poprzez dar lub zakup. Kształtowanie kolekcji muzealnych w latach 2022-2026 będzie powiązane z realizowanymi w muzeum badaniami, wystawami i projektami. W szczególności planuje się rozwój kolekcji związanej z rybołówstwem na Mazurach oraz kolekcji maszyn i urządzeń rolniczych, które będą eksponowane w nowo wybudowanej stodole.

2) Gromadzenie dokumentacji naukowo-historycznej, technicznej, fotograficznej oraz zbiorów bibliotecznych z zakresu działania Muzeum:

W kolejnych latach Muzeum będzie gromadzić dokumentację naukowo-historyczną, techniczną i fotograficzną z zakresu dziedzin reprezentowanych w Muzeum. Na ww. dokumentację składają się przede wszystkim wspomnienia i dokumentacja rodzin, która jest pozyskiwana w formie cyfrowej lub papierowej jako dar. Dokumentacja pozyskiwana jest również w ramach prowadzonego konkursu historycznego „Losy nasze”. Natomiast gromadzenie zbiorów bibliotecznych odbywa się poprzez nabytki z darów oraz stałą wymianę publikacji.

3) Organizowanie i prowadzenie badań, ekspedycji naukowych, prac wykopaliskowych, nadzorów archeologicznych:

W planowanym okresie Muzeum będzie prowadziło badania etnograficzne dotyczące kultury materialnej i niematerialnej, badania archeologiczne i historyczne związane z realizowanymi w Muzeum projektami, tematami badawczymi i wystawami. Kontynuowane będą badania dotyczące szeroko pojętej kultury ludowej w tym m.in. związane z budowaniem kolekcji zbiorów dotyczących rybołówstwa na Mazurach, urządzeń i maszyn rolniczych oraz „Bożej apteki” związanej z herbarium, utworzonym w parku etnograficznym na podstawie zielników J.A. Helwinga. Wzorem lat ubiegłych Muzeum będzie prowadzić badania wykopaliskowe oraz nadzory archeologiczne, które niejednokrotnie są źródłem ciekawych nabytków z różnych epok oraz stanowią jedno ze źródeł przychodów.

4) Ewidencjonowanie, katalogowanie i naukowe opracowywanie gromadzonych zbiorów:

Ewidencjonowanie i opracowywanie zbiorów realizowane jest w Muzeum przy pomocy elektronicznej bazy danych MONA FB, zakupionej w 2019 roku. W planowanym okresie kontynuowane będzie systematyczne uzupełnianie bazy wraz z naukowym opracowywaniem wybranych muzealiów. W 2019 roku rozpoczęła się budowa katalogu księgozbioru regionalnego w systemie bibliotecznym MAK+. W kolejnych latach planuje się systematyczne uzupełnianie katalogu o nowe rekordy i udostępnienie go on-line. Budowa katalogu przyczyni się w znacznym stopniu do upowszechnienia zbiorów bibliecznych z zakresu etnografii, historii, archeologii, geografii i przyrody regionu. Równocześnie będzie ogromnym wsparciem dla pracowników merytorycznych oraz interesariuszy zewnętrznych.

5) Zabezpieczanie i konserwacja zbiorów oraz nieruchomości obiektów kultury materialnej i przyrody:

W omawianym okresie planowane jest zapewnienie warunków dla systematycznego powiększania liczby muzealiów oraz zabezpieczanie obiektów poprzez wstępną profilaktykę konserwatorską oraz sukcesywną konserwację zbiorów w miarę posiadanych środków lub pozyskanych zewnętrznych źródeł finansowania.

6) Urządzanie wystaw stałych i czasowych:

Działalność wystawiennicza opiera się na urządzaniu wystaw stałych i czasowych: własnych, wypożyczonych i partycypacyjnych z udziałem społeczności lokalnej. Wystawy prezentowane są w zabytkowych obiektach muzealnych. W kolejnych latach planuje się kontynuację prezentacji wystaw stałych jak i organizację nowych ekspozycji muzealnych. W 2021 roku, w przypadku otrzymania dofinansowania na realizację zadania inwestycyjnego dotyczącego budowy stodoły, planuje się organizację wystawy prezentującej sprzęty i urządzenia rolnicze. W stodole zostaną zastosowane nowe technologie prezentujące maszyny i urządzenia rolnicze podczas prac gospodarskich. W 2022 roku planuje się urządzenie nowej wystawy stałej pt. „Jezioro Mamry. Czy wiesz, że...?”, pod warunkiem uzyskania dofinansowania z Programu Operacyjnego Rybactwo i Morze. Ponadto w miarę możliwości finansowych do wystaw będą przygotowywane i opracowywane rozmaite formy edukacji tj. spotkania tematyczne, materiały edukacyjne, questingi.

7) Współdziałanie w sprawowaniu opieki nad folklorem, sztuką ludową oraz rzemiosłem wiejskim i małomiasteczkowym:

W temacie sprawowania opieki kontynuowane będą działania w zakresie:

- a) Opracowywania „Programu opieki nad folklorem, sztuką ludową oraz rzemiosłem wiejskim i małomiasteczkowym”, którego celem jest ustalenie liczby twórców i artystów na Warmii i Mazurach, określenie profesji twórców i repertuaru artystów oraz zbadanie potrzeb w zakresie ich działalności;
- b) Uzupełnianie i gromadzenie dokumentacji dotyczącej twórców ludowych, solistów i zespołów śpiewaczych;
- c) Sprawowanie opieki merytorycznej nad zespołami, solistami, śpiewakami i twórcami ludowymi.

8) Prowadzenie działalności konsultacyjnej w zakresie kultury ludowej, archeologii, historii, geografii i przyrody regionu:

W kolejnych latach będzie prowadzona działalność konsultacyjna dotycząca:

- a) Dziedzictwa kulturowego (archeologia, historia, opieka nad zabytkami etc.);
- b) Konsultacji etnomuzykologicznych z artystami wytypowanymi do udziału w Ogólnopolskim Festiwalu Kapel i Śpiewaków Ludowych w Kazimierzu Dolnym nad Wisłą;
 - Wsparcia merytorycznego dla kapel, zespołów, solistów oraz twórców biorących udział w Międzynarodowym Jarmarku Folkloru, prowadzonego przez specjalistów z zakresu etnologii, etnografii, folklorystyki, etnomuzykologii, etnochoreologii, dialektologii i sztuki ludowej. Celem tego działania jest poszerzenie wiedzy oraz ukierunkowanie artystów i twórców w ich działalności:
 - w przypadku kapel, zespołów i solistów: zachęcenie do dbałości w doborze repertuaru oraz kultywowania różnych gatunków folkloru słowno-muzycznego, w tym zjawisk zanikających, jak pieśni weselne, pogrzebowe, żniwne, kolędnicze;
 - w przypadku twórców ludowych: czerpanie z rodzimych tradycji, w tym sięganie do lokalnych wzorów, użycie tradycyjnych metod pracy, poszukiwanie bezpośredniego kontaktu z najstarszym pokoleniem twórców.

9) Prowadzenie działalności oświatowej i edukacyjnej w zakresie dziedzin reprezentowanych w Muzeum:

Muzeum Kultury Ludowej pełni ważną funkcję w edukacji pozaformalnej wzbogacając formalne ścieżki edukacji szkolnej o czym świadczy wysoka frekwencja uczniów korzystających z oferty edukacyjnej. W planowanym okresie działalność edukacyjna będzie miała na celu: rozwijanie nowoczesnych form działalności edukacyjnej w dziedzinie kultury i dziedzictwa regionalnego (m.in. poprzez zastosowanie nowoczesnych technologii), w tym

promowanie i wdrażanie w regionie Programu edukacji regionalnej, którego głównym celem jest kształtowanie właściwej postawy wobec dziedzictwa i przeszłości własnego regionu; prowadzenie urozmaiconej działalności upowszechniającej kulturę; badanie potrzeb społeczności lokalnej; opracowywanie nowej oferty edukacyjnej dostosowanej do potrzeb odbiorców.

Muzeum będzie prowadzi działalność edukacyjną poprzez:

- a) Lekcje i warsztaty: lekcje muzealne z zakresu kultury ludowej, etnografii, archeologii, historii, geografii i przyrody regionu; pokazy warsztatowe rzemiosł tradycyjnych; warsztaty strzyżenia owiec Skudde na terenie parku etnograficznego; warsztaty i lekcje muzealne w herbarium na terenie parku etnograficznego
- b) Prace nad przygotowaniem nowych lekcji i warsztatów: opracowywanie scenariuszy lekcji muzealnych z zakresu kultury ludowej, archeologii, historii, geografii i przyrody regionu
- c) Programy rodzinne: Rodzinne pisanie jajek na Wielkanoc; Rodzinne malowanie bombki szklanej na Boże Narodzenie
- d) Zajęcia z dziećmi i młodzieżą: zajęcia rękodzielnicze, plastyczne, warsztaty poniedziałkowe zajęcia rękodzielnicze dla stałej grupy
- e) Imprezy własne i współorganizowane:
 - Spotkanie z tradycją wileńską – „Kaziuki nad Węgorapą”
 - Święto Wiosny
 - Urodziny Miasta
 - Noc Muzeów
 - Dzień dziecka w skansenie – gry i zabawy
 - Sękacz i Spółka. Dzień z kulinariami regionalnymi
 - Międzynarodowy Jarmark Folkloru
 - Wykopki u sołtysa
 - Doroczne Spotkanie Twórców, Muzykantów i Śpiewaków oraz ich Przyjaciół
 - Europejskie Dni Dziedzictwa
 - Studium Wiedzy o Regionie
 - prowadzenie akcji „Dar dla Muzeum ”
 - prowadzenie konkursu historycznego „Losy nasze...”
 - spotkanie uczestników akcji „Dar dla Muzeum” i konkursu historycznego „Losy nasze...”

- Kiermasz Bożonarodzeniowy
- f) Przedsięwzięcia na rzecz osób niepełnosprawnych oraz skierowanych do grup wykluczonych: zwiedzanie Muzeum i parku etnograficznego, lekcje muzealne, zajęcia rękodzielnicze

10) Udostępnianie zbiorów dla celów naukowych i edukacyjnych:

Wzorem lat ubiegłych udostępnianie zbiorów będzie się odbywało na podstawie kwerend zleconych z zakresu etnografii, historii, archeologii oraz poprzez działalność informacyjno-bibliograficzną.

11) Prowadzenie działalności wydawniczej i promocyjnej z zakresu swojej działalności:

Działalność wydawnicza to przede wszystkim regularne wydawnictwo czasopisma *Studia Angeburgica*, prezentującego w głównej mierze artykuły, sprawozdania, wyniki badań, związane regionem i działalnością Muzeum oraz druk nieregularnika „Pod Jelonkiem”, ukazującego się dwa razy w roku, z okazji organizacji Święta Wiosny i Międzynarodowego Jarmarku Folkloru. Planuje się wydanie drukiem oraz/lub w wersji elektronicznej publikacji prezentującej wyniki etnograficznych badań terenowych przeprowadzonych w ramach projektów „Mazury na ludowo” oraz „Warmia na ludowo”. Ponadto działalność wydawniczą stanowią będą artykuły popularno-naukowe publikowane w wydawnictwach zewnętrznych jako referaty wygłoszone podczas konferencji i seminariów, materiały informacyjne i promocyjne do wystaw czasowych i stałych (plakaty, zaproszenia, ulotki, foldery, katalogi) a także kalendarz wystaw i przedsięwzięć Muzeum opracowywany na dany rok.

12) Zapewnienie właściwych warunków zwiedzania i korzystania ze zbiorów i zgromadzonych informacji:

W 2021 roku Muzeum opracowało „Plan działań dostosowujących Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie do wymogów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2020 r. poz.1062)” oraz wystąpiło do konserwatora o opinię na temat możliwości utwardzenia ścieżek w parku etnograficznym. W bieżącym roku i kolejnych latach planuje się aplikowanie o dofinansowanie ww. zadań do PFRON-u i Funduszu Dostępności.

Zasady zwiedzania i korzystania ze zbiorów są określone w Regulaminie zwiedzania Muzeum Kultury Ludowej. Muzeum jest dostępne dla zwiedzających przez cały rok. W sezonie letnim od godz. 8.00 do godz. 18.00, w soboty i niedziele od 10.00 do 18.00; poza sezonem od poniedziałku do piątku od 8.00 do 16.00, w soboty i niedziele poza sezonem zwiedzanie jest możliwe po uprzednim telefonicznym uzgodnieniu terminu. Muzeum można zwiedzać indywidualnie jak i w grupach zorganizowanych. Osoby indywidualne mogą zwiedzać

Muzeum z przewodnikiem bądź z opiekunem ekspozycji, a grupy zorganizowane tylko z przewodnikiem. Dla rodzin z dziećmi został opracowany specjalny questing. Dla zwiedzających udostępnione są wystawy czasowe i stałe. Każda wystawa jest uzupełniona o tablice informacyjne i opisy w języku polskim, rosyjskim, niemieckim, angielskim. Ponadto do wystaw wydawane są ulotki, foldery i katalogi. W 2020 roku w związku z pandemią COVID-19 została opracowana specjalna oferta dla zwiedzających: a) „Wokół mazurskiej chaty”, b) Karta pracy „ABC ginących zawodów”, c) Questing „Park Etnograficzny nad Węgorapą”, w której ceny biletów obejmują wstęp na teren parku etnograficznego bez możliwości wejścia do wnętrz obiektów. Muzeum oferuje bilet rodzinny (2 dorosłych + 2 dzieci), zniżki w ramach Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny – ulga 50 % od ceny biletu normalnego, Warmińsko-Mazurskiej Karty Seniora – 6 zł oraz honoruje Kartę Seniora z innych województw – 6 zł. Muzeum bierze również udział w Ogólnopolskim Programie Senior Plus – 2 zł.

13) Przechowywanie gromadzonych zbiorów w warunkach zapewniających im właściwy stan zachowania i bezpieczeństwo oraz magazynowanie ich w sposób dostępny do celów naukowych.

W chwili obecnej Muzeum posiada wraz z depozytami 29 788 zbiorów etnograficznych, historycznych i archeologicznych. Zgromadzone zbiory są przechowywane w pomieszczeniach, wynajętych od PCPR-u w Węgorzewie. W związku z powyższym sprawą perspektywiczną jest budowa własnych magazynów. Planuje się aplikowanie o środki finansowe do RPO Warmia i Mazury na lata 2021 – 2027, na budowę i posadowienie w parku etnograficznym wielofunkcyjnego budynku spełniającego rolę min. magazynów dla muzealiów i materiałów pomocniczych. Planowana jest również modernizacja pomieszczeń gromadzących zbiory biblioteczne i zakupu specjalistycznych regałów w miarę możliwości finansowych lub pozyskanych zewnętrznych środków finansowych.

14) Digitalizacja zbiorów:

Digitalizacja zbiorów będzie odbywała się poprzez: digitalizację filmów z kaset VHS, mikrofilmów, nagrań z kaset magnetofonowych i zdjęć archiwalnych, wprowadzanie wizerunków obiektów muzealnych do elektronicznej bazy danych MONA FB oraz digitalizację trójwymiarową w ramach projektów realizowanych we współpracy ze Światowidem z Elbląga. W przypadku realizacji zadania inwestycyjnego dotyczącego budowy wielofunkcyjnego obiektu, planowane jest zaprojektowanie pracowni digitalizacji i studia dokumentacyjnego wraz z zakupem pierwszego wyposażenia.

15) Sesje, konferencje, seminaria, spotkania.

W powyższej tematyce Muzeum będzie prowadziło wykłady i prelekcje z zakresu dziedzictwa kulturowego oraz uczestniczyło w konferencjach, seminariach. Od wielu lat Muzeum jest organizatorem otwartych spotkań z cyklu „Studium wiedzy o regionie”, podczas którego prelegenci prezentują różnorodną tematykę dotyczącą historii, kultury, etnografii, przyrody regionu etc.

16) Prace konserwatorskie i remontowe:

Na terenie parku etnograficznego znajdują się obiekty drewniane i murowane, które przechodzą coroczne kontrole oraz niewielkie remonty. Stan wszystkich obiektów jest dobry. Pilnej interwencji konserwatorskiej wymaga remiza – remont drzwi. W omawianym okresie planowane jest przeprowadzenie badań konserwatorskich oraz wystąpienie do konserwatora zabytków o pozwolenie na remont ww. obiektu.

17) Kadry/ Optymizacja zatrudnienia:

Optymizacja zatrudnienia wiąże się bezpośrednio ze sprawnym zarządzaniem zasobami ludzkimi, które stanowią największą wartość wewnętrzną instytucji, zatrudnionych na wszystkich jej szczeblach. To ich zaangażowanie i możliwości rozwoju zawodowego stanowią o sukcesie Muzeum i jego wizerunku na zewnątrz a także budują zespół identyfikujący się z misją i celami placówki.

W optymizacji zatrudnienia należy zwrócić szczególną uwagę na strukturę organizacyjną Muzeum, która powinna być dostosowana do aktualnych celów i zadań. W związku z tym zakres zadań, uprawnień i odpowiedzialności pracowników, poszczególnych komórek organizacyjnych oraz zakres podległości pracowników będzie na bieżąco poddawany analizie i zmieniany zgodnie z ww. określonymi potrzebami. Ponadto należy zadbać o kompetencje zawodowe w taki sposób aby pracownicy posiadali wiedzę, umiejętności i doświadczenie pozwalające skutecznie i efektywnie wypełniać powierzone zadania. Zakresy obowiązków pracowników będą aktualizowane na bieżąco a także będzie dokonywana ocena kompetencji zawodowych pracowników na podstawie realizowanych przez nich zadań. Dlatego ważnym aspektem w zakresie optymizacji zatrudnienia są szkolenia dla pracowników, gdyż dobrze wyszkolony pracownik to inwestycja w rozwój placówki. Wzorem lat ubiegłych Muzeum będzie korzystało ze szkoleń dla pracowników dotyczących wszystkich form działalności instytucji kultury, np. szkolenia organizowane przez NIMOZ, NCK. W przedmiotowym okresie, Muzeum aby zminimalizować koszty poprzez częściową refundację wynagrodzeń, będzie aplikować o środki do Powiatowego Urzędu Pracy na

zatrudnienie pracowników w formie prac interwencyjnych, staży zawodowych oraz rozwój kompetencji.

III. Propozycje realizacji zadań w zakresie bieżącego funkcjonowania i rozwoju instytucji kultury biorąc pod uwagę specyfikę muzeum ma wolnym powietrzu.

Obecnie na rozwój instytucji kultury wpływa wiele czynników takich jak: przemiany społeczno-gospodarcze, w tym epidemia koronawirusa, konsumpcjonizm, globalizacja, glokalizacja, makdonaldyzacja i demokratyzacja uczestnictwa w kulturze. Rozwój instytucji kultury wiąże się bezpośrednio z możliwościami ekspozycyjnymi, finansowymi, merytorycznymi a także posiadaną infrastrukturą. Dla muzeum na wolnym powietrzu najważniejsze są merytoryczne założenia zasadniczej ekspozycji. Dlatego ważne jest aby nie zatracić charakteru i walorów ekspozycji skansenowskiej – harmonii pomiędzy krajobrazem a tradycyjną formą osadniczą, pomiędzy autentycznością funkcji prezentowanych obiektów a ich eksponatowym wyposażeniem. Wspomniane wyżej przemiany spowodowały, że dzisiejsi odbiorcy nie są zadowoleni z tradycyjnego pokazywania obiektów, chcą czegoś więcej. Odpowiedzią na ich potrzeby są nowe technologie. Użycie nowych technologii w przestrzeni muzealnej wspiera edukację interaktywną, wzmacnia przekaz, precyzyjnie ukazuje detale, tworzy nowoczesny wizerunek instytucji kultury. Należy jednak pamiętać, że powinny być używane z rozsądkiem, tak aby nie dominowały nad wartościami, które mamy do przekazania. Zastosowanie nowych technologii będzie miało miejsce w nowo wybudowanej stodole, w której poprzez sprzęt multimedialny będą prezentowane sprzęty i maszyny rolnicze podczas prac gospodarskich. Kolejnym aspektem jest rozrywkowa rola skansenów, która służy wielowymiarowemu wzbogacaniu czasu wolnego. Obecne trendy w turystyce są szansą dla skansenów gdyż wiążą się z potrzebami poznawczymi, rozwojowymi i estetycznymi. Zmieniają się również modele w turystyce określane skrótami 3E (education – edukacja, excitement – ekscytacja, entertainment – rozrywka) i 3L (leisure – czas wolny, landscape – krajobraz, learning – uczenie się). Skanseny posiadają również potencjał „zdrowotny” w wymiarze terapeutycznym i rekreacyjnym odnawiając środowisko wewnętrzne człowieka w sensie psychicznym. W związku z tym planuje się podjąć stałą współpracę kulturalną z Sanatorium Uzdrowskim WITAL w Gołdapi. Biorąc powyższe pod uwagę należy bezustannie dostosowywać ofertę kulturalną i edukacyjną do potrzeb odbiorców żeby w jak największym stopniu odpowiadać na potrzeby konkretnych ludzi. W tym obszarze znalazłyby się wszelkie działania harmonizujące umysł, emocje, dynamikę codzienności. W powyższe

działania doskonale wpisuje się oferta pracowni rękodzielniczych, w których można wykonać własne wyroby.

IV. Zakres współpracy z samorządami trzech szczebli z województwa warmińsko-mazurskiego oraz ze stowarzyszeniami, fundacjami i grupami nieformalnymi działającymi na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.

Współpraca Muzeum z samorządami województwa warmińsko-mazurskiego oraz innymi podmiotami ze sfery publicznej i niepublicznej, zgodnie ze statutem, obejmuje: współdziałanie z placówkami muzealnymi, instytucjami naukowo-badawczymi, organizacjami społeczno-kulturalnymi w upowszechnianiu wiedzy ze szczególnym uwzględnieniem wiedzy o regionie, jak również dorobku kulturowego kraju i dokonań innych narodów. W kolejnych latach należałoby zacieśnić i nawiązać współpracę z innymi podmiotami, z którymi Muzeum dotychczas nie współpracowało – szkołami, instytucjami kultury, organizacjami pozarządowymi czy placówkami opiekuńczymi – której efektem byłoby stworzenie spójnej oferty edukacyjno-kulturalnej, przyczyniającej się do rewitalizacji społecznej – nawiązywania relacji międzyludzkich, budowania poczucia więzi między poszczególnymi pokoleniami, rozwoju kapitału społecznego a poprzez edukację budowania tożsamości regionalnej. Ważnym z punktu widzenia rozwoju turystyki kulturowej jest wypracowanie współpracy z wieloma podmiotami z branży turystycznej.

Najszerzą współpracę o charakterze stałym Muzeum wypracowało z placówkami edukacyjnymi – przedszkola, szkoły podstawowe i ponadpodstawowe z powiatu węgorzewskiego oraz z kilku powiatów ościennych. Wspólne działania oprócz standardowego zwiedzania i korzystania z oferty zajęć rękodzielniczych dotyczą również wspólnego tworzenia i wdrażania programów edukacyjnych na temat dziedzictwa kulturowego (np. Wierni dziedzictwu), udostępniania przestrzeni muzealnej na wydarzenia organizowane przez daną placówkę edukacyjną (np. festyn średniowieczny, festyn rodzinny) czy współtworzenia wydarzeń muzealnych (np. obrzędy wielkanocne przygotowywane na Święto Wiosny). Wypracowana współpraca z samorządami trzech szczebli dotyczy przede wszystkim szeroko pojętej kultury, edukacji i promocji. Wspólne działania dotyczą współorganizacji konferencji, opracowywania indywidualnej oferty kulturalnej dla delegacji z zagranicy, konsultacji z zakresu dziedzictwa kulturowego całego regionu, opiniowania produktów regionalnych czy reprezentowania województwa na Dożynkach prezydenckich. Warto podkreślić, że Muzeum pełni rolę organizatora lub współorganizatora wspólnie

z Węgorzewskim Centrum Kultury (Spotkanie z tradycją wileńską – Kaziuki nad Węgorapą) wydarzeń kulturalnych o charakterze międzynarodowym – Międzynarodowy Jarmark Folkloru, regionalnym – Święto Wiosny, Sękacz i spółka. Dzień z kulinariami regionalnymi i lokalnym – Kiermasz Bożonarodzeniowy. Organizowane wydarzenia mają charakter wspólnototwórczy oraz integracyjny, często zawierający komponent ludyczny i kulturowy, atrakcyjny dla społeczności nie tylko lokalnej. Muzeum na wolnym powietrzu to także ogromny potencjał w zakresie włączenia społecznego, działań terapeutycznych, wspomaganie resocjalizacji oraz promowania zdrowego stylu życia. W tym zakresie Muzeum współpracuje z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Specjalnym Ośrodkiem Szkolno – Wychowawczym, Szpitalem Psychiatrycznym w Węgorzewie, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz Warsztatami Terapii Zajęciowej realizując zadania dla grup defaworyzowanych społecznie, osób pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych oraz chorych. Partnerami społecznymi Muzeum są kościoły i związki wyznaniowe, z których wspólne działania realizowane są z Parafiami św. Piotra i Pawła, Dobrego Pasterza oraz greckokatolicką p.w. św. Krzyża w Węgorzewie. Z oferty edukacyjnej i kulturalnej często korzystają również Uniwersytet Trzeciego Wieku i Klub Seniora. W ostatnim czasie w popularyzowanie dziedzictwa kulturowego Warmii i Mazur włączyła się 16 Dywizja Zmechanizowana oraz 11 Mazurski Pułk Artylerii, z którym Muzeum zawarło porozumienie o współpracy. Muzeum angażuje się również we współpracę z organizacjami pozarządowymi, która najczęściej przyjmuje różnorodne formy np. konsultacje merytoryczne, współorganizacja przedsięwzięć czy udzielenie przestrzeni muzealnej na spotkania, projekty, wydarzenia organizowane przez daną organizację. Warto dodać, że Muzeum aktywnie współpracuje z różnymi podmiotami i stowarzyszeniami polonijnymi oraz z placówkami kulturalnymi za granicą w zakresie edukacyjnym i kulturalnym np. współorganizacja przedsięwzięć „Spotkanie z tradycją wileńską – Kaziuki nad Węgorapą”, Dni Kultury Polskiej w Czerniachowsku, Forum Polonijne, organizacja wystaw, udział twórców ludowych w Międzynarodowym Jarmarku Folkloru, prowadzenie zajęć rękodzielniczych etc. Współpraca międzynarodowa Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie będzie obejmować: Obwód Kaliningradzki Federacji Rosyjskiej, Litwa, Białoruś, Ukraina, i Niemcy.

V. Strategia pozyskiwania pozabudżetowych środków finansowych.

Pozyskiwanie pozabudżetowych środków finansowych będzie uwarunkowane przede wszystkim od możliwości pozyskania środków finansowych na wkłady własne do projektów,

pochodzących z przychodów własnych jak i od organizatora. W związku z tym, w miarę możliwości, Muzeum będzie aplikować o środki finansowe na działalność kulturalną, rozwój bazy lokalowej i rozwój kompetencji pracowników do poniższych programów:

- a) RPO Warmia i Mazury 2021-2027, Obszar 6 Kultura i turystyka: Kompleksowy projekt inwestycyjny dotyczący budowy nowego obiektu, modernizacji zabytków nieruchomych wraz z zakupem pierwszego wyposażenia:
 - nowy obiekt posadowiony w parku etnograficznym, w skład którego weszłyby:
 - (a) magazyny muzealiów oraz materiałów pomocniczych,
 - (b) zaplecze techniczne (przechowywanie gablot, stołów konferencyjnych, krzeseł itp.)
 - (c) pracownia konserwacji zabytków ruchomych,
 - (d) pracownia digitalizacji,
 - (e) studio dokumentacyjne,
 - modernizacja Chaty nr 16 z Krzyżewa polegająca na uruchomieniu kuchni w celu prowadzenia pokazów, zajęć kulinarnych itp.
 - modernizacja kuźni na potrzeby nauki i prezentacji pokazów kowalstwa,
- b) Program Operacyjny Rybactwo i Morze na lata 2021 – 2027 – aplikowanie o środki finansowe m.in. na utworzenie nowej wystawy stałej pt. „Jeziory Mamry czy wiesz, że...?”, organizację etnograficznych badań terenowych oraz rozwój kolekcji rybołówstwa poprzez zakup lub rekonstrukcję narzędzi i urządzeń do połowu ryb,
- c) Programy Operacyjne Ministerstwa Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu – projekty edukacyjne, wydawnicze, upowszechniające kulturę ludową, infrastrukturalne,
- d) Programy Narodowego Centrum Kultury – projekty edukacyjne,
- e) środki od sponsorów,
- f) środki na zatrudnienie oraz rozwój kompetencji pracowników: Powiatowy Urząd Pracy dysponuje środkami z Funduszu Pracy, Krajowego Funduszu Szkoleniowego, środkami współfinansowanymi przez Unię Europejską w ramach programów: POWER Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój oraz Regionalny Program Operacyjny, środkami zewnętrznymi z Rezerwy Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Kolejną możliwością rozwoju kompetencji będą szkolenia dla instytucji kultury w ramach RPO Warmia i Mazury na lata 2021-2027, Obszar kultura i turystyka, stawiające na rozwój kadr,

- g) dostosowanie Muzeum i Parku Etnograficznego nad Węgorapą dla osób z niepełnosprawnościami – aplikowanie o środki finansowe do PFRON-u i Funduszu Dostępności.

VI. Plan promocyjny na rzecz rozwoju wizerunku Muzeum.

Promocja Muzeum opierać się będzie na Planie promocyjno-marketingowym opracowanym w 2021 roku. Założeniem planu jest m.in. nasilenie działań promocyjnych i marketingowych; wzmocnienie pozycji Muzeum Kultury Ludowej jako silnej instytucji muzealnej w regionie oraz markowego produktu turystycznego; prowadzenie badań ankietowych w zakresie opracowywania nowej oferty.

Działania promocyjne podejmowane przez Muzeum to m.in.: publikowanie treści popularno-naukowych na stronie Muzeum i w mediach społecznościowych Facebook, Instagram oraz na kanale YouTube; promocja oferty Muzeum: kulturalnej, edukacyjnej, pracowni rękodzielniczych; współpraca z mediami regionalnymi i ogólnopolskimi (radio, telewizja); instytucjami kultury; biurami turystycznymi; placówkami oświatowymi; ośrodkami wypoczynkowymi; portalami internetowymi i innymi instytucjami oraz samorządem lokalnym w zakresie popularyzowania i promowania przedsięwzięć muzealnych; promocja oferty Ośrodka Szkoleniowego Rzemiosł Tradycyjnych i Artystycznych – szkolenia, kursy, seminaria dotyczące rzemiosł tradycyjnych i artystycznych.

Ważnym zadaniem, z punktu widzenia promocji, kreowania marki Muzeum jako markowego produktu turystycznego oraz jego rozpoznawalności jest opracowanie systemu spójnej identyfikacji wizualnej. Zadaniem systemu identyfikacji wizualnej jest zwrócenie uwagi i zainteresowanie odbiorcą daną marką zgodnie z modelem określającym dobrze zaplanowaną promocję – AIDA (Attention – uwaga, Interest – zainteresowanie, Desire – pragnienie, Action – działanie). Ponadto należy dodać, że kształtowanie wrażliwości poznawczej i estetycznej to jedno z ustawowych zadań Muzeum. W pierwszym etapie budowania graficznej tożsamości Muzeum zostanie wykonana analiza materiałów źródłowych, wybór motywów oddających kultury tutejszego regionu, odpowiedniej kolorystki oddającej specyfikę i styl instytucji. W kolejnym etapie zostaną wybrane fonty do różnego rodzaju publikacji oraz zostanie zaprojektowany krój pisma, który będzie funkcjonował jako znak rozpoznawczy. Logo, materiały promocyjne (plakaty, banery, katalogi, ulotki, bilety) i wydawnictwa będą tworzyły identyfikację Muzeum Kultury Ludowej. Rozpoznawalność Muzeum będzie oparta o powtarzalność ustalonego schematu w różnorodnych materiałach

w wersji drukowanej. Uzupełnieniem ich będą banery internetowe na stronę Muzeum, FB oraz Instagram. Dobrze zaprojektowana grafika będzie przyciągała uwagę, zwiększała zainteresowanie nie tylko odbiorców ale innych podmiotów np. mediów. Szersza współpraca z mediami, jednorodna stylistyka powtarzana przez dłuższy czas przyczyni się do rozpowszechniania oferty muzealnej, wzrostu frekwencji oraz budowania rozpoznawalności Muzeum jako markowego produktu turystycznego Warmii i Mazur.

Powyższe działania zostaną zrealizowane w miarę posiadanych środków finansowych - wypracowanych przychodów własnych oraz pochodzących ze źródeł zewnętrznych.

VII. Opis efektywnego wykorzystania bazy lokalowej i zasobów Muzeum

Bazę lokalową Muzeum stanowią obiekty nieruchome, w których znajdują się pomieszczenia wystawiennicze, pracownie rękodzielnicze, zbiory biblioteczne i archiwum, administracyjno-gospodarcze oraz sanitarne. Muzealia ruchome są magazynowane w wynajmowanych pomieszczeniach od Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Węgorzewie. Omówiona baza lokalowa jest wykorzystana w optymalny sposób. Niemniej jednak nie pozostawia możliwości dostosowywania substancji lokalowej do potrzeb rozwojowych Muzeum oraz w odpowiedni sposób prezentowania i przechowywania zbiorów i zasobów. Aby Muzeum mogło podejmować wyzwania związane z wymogami współczesnego muzealnictwa, musi powiększyć bazę lokalową i ją unowocześnić.

W związku z tym w 2020 roku został opracowany projekt budowy stodoły z przeznaczeniem na cele kulturalne i magazynowe. Projekt jest zgodny z koncepcją zagospodarowania przestrzennego parku etnograficznego z roku 1995, w której pierwotnie zaplanowane było posadowienie wiaty na sprzęty rolnicze. W listopadzie 2020 roku został złożony wniosek do MKDNIŚ, Program Infrastruktura kultury na budowę ww. obiektu. Ponadto w stodole planowany jest zakup sprzętu multimedialnego do prezentacji sprzętów i maszyn rolniczych podczas prac gospodarskich. W kolejnych latach, zgodnie z koncepcją, planowana jest budowa ogrodzenia wewnętrznego, wygradzająca sektor mieszkalny od obiektów techniki wiejskiej. W płocie wygradzającym sektor mieszkalny zostanie wykonana druga brama wjazdowa z furką, która na co dzień będzie zamknięta. Należałoby również zaprojektować zielen przydomową, starając się odtworzyć zarówno rośliny użytkowe, jak i ozdobne powszechnie używane w tradycyjnych wiejskich obejściach na Mazurach. W dalszej kolejności planowane jest posadowienie koło remizy, budki strażników więziennych pochodzącej z zamku w Rynie, pozyskanej przez Muzeum w 2011 roku.

D Y R E K T O R
Muzeum Kultury Ludowej
w Węgorzewie
M. Górnika
Magdalena Górnik